

NAPREJ!

Vse za napredek slovenskega ljudstva!

Časopis «NAPREJ!» izhaja dvakrat mesečno, in sicer 4. in 18. — Uredništvo, administracija in ekspedicija je v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6/II. — Vse denarne pošiljke je pošiljati na naslov: «Delavska tiskovna družba v Ljubljani, r. z. z. o. z.» — Vse dopise in spise na uredništvo. — Naročnina za celo leto: K 2'50, za 1/2 leta K 1'25, v Nemčijo K 3'—, v Ameriko K 4'60. — Posamezne številke 8 vin.

Majsko slavlje.

Letošnji „1. Maj“ je bil v vsakem oziru izpopozanten. Kjerkoli živi delavstvo, ki se zaveda svoje zgodovinske naloge za preustroj človeške družbe, povsod je praznovalo z vso pobožnostjo in odkritosrčnostjo, z vsem veseljem in navdušenjem, z vso vero in nado svoj Veliki Dan, svoj edini Praznik. Poročila, ki so drugega maja priletela iz vseh krajev sveta, so nam povedala glasno in jasno: Zadovoljni smo lahko z napredkom — bataljoni velike delavske armade so se okrepili na znotraj, razmnožili na zunaj — vzrasli so, da je duša vesela, da kipi srce, željno zmage.

Tudi pri nas na Slovenskem — od Maribora do Pulja — povsod, kjer živi delavec-proletarec, se je praznoval Prvi Maj slovesnejše nego druga leta. Ličen „Majski spis“ mu je bil časten predhodnik, vstali so rudarji Idrije, Zagorja, Trbovelj, Hrastnika — na večer delavskega praznika so poslali v svet novega bojovnika — strokovno svoje glasilo „Rudarja“. Tržačani so se tudi z lepim spominkom oglasili s tem, da so izdali prvi snopič Knjižnice Ljudskega odra in v njem lepe nauke o modernem političnem razvoju, o modernem gospodarskem razvoju in o ciljih socializma. — Da, tudi Goričani so se spomnili nas vseh! Delavski kolek, vžigalice jugoslovanske socialno-demokratske stranke, strankine razglednice — to so lepi pozdravi! Hvala jim bodi zanje!

Da — za nas, slovenski proletariat bo letošnji 1. Maj v vsakem oziru lep spomin!

Splošno pa nas je Prvi Maj leta 1910 zopet in zopet utrdil ter prepričal v zavesti, da:

„Od kapitalističnega družabnega reda izkoriščano in zlorabljeno delavsko ljudstvo si izvojuje svojo politično in socialno svobodo. In to svobodo bo en narod privoščil drugemu, ker bo spoznal, da je le v svobodi vseh zajamčen skupen interes, sreča in blagostanje vseh narodov. Ne bo več tlačanih in tlačiteljev, marveč le zveza prostih svobodnih narodov. Človeštvo bo spoznalo, da zamore poiskati svojo zadnjo in edino rešitev v svobodi in enakosti, v splošnem pobratimstvu vseh narodov.“

A. K—n.

Zborovanje konsumnih društev na Dunaju.

6., 7. in 8. maja je zboroval na Dunaju kongres konsumnih društev avstrijskih, ki so združeni v «Osrednji zvezi avstrijskih konsumnih društev». Nad 240 delegatov iz vseh deželâ vseh narodov se je zbralo v veliki dvorani Delavskega Doma v desetem dunajskem okraju. Tudi Sloveoci smo bili častno zastopani. Navzoči so bili sodrugi: Anton Kristan iz Ljubljane, Ivan Stravs iz Idrije, Mihael Čobal iz Zagorja, Ignacij Siter in I. Jeretin iz Trbovelj, M. Šinkovec iz Leobna in L. Weugust iz Gradaca.

Dnevni red zborovanj je bil obsežen. Tajnik osrednje Zveze je poročal najpoprej obširno o delu «Zveze» vl. 1908 in 1909. Omenjal je napredek,

ki se kaže v vseh kons. društvih, ovire, ki jih posamezne sodne in politične oblasti delajo — težnje trgovstva proti kons. društvom — napore sovražnikov kons. organizacije, da bi ji škodovali... Dolgo poročilo, pa pregledno in poučno in zanimljivo! Kričeča slika naših socialnih razmer. — Dr. K. Renner je v temeljitem, na široko zasnovanem govoru na podlagi statistike dokazal, kako vlade in deželne uprave mečejo denar za kmetijske zadruge, kjer so člani premožni kmetje — in kako so iste oblasti malenkestne, skópe ter nazadnjaške, kadar hoče pomoči izkoriščani delavski konsument. — Viljem Elchelm je razpravljal o davčnih bremenih, ki so naložena kons. društvom, ter terjal na podlagi nepobitnih dokazov: popolno davčno prostost za kons. društva. — Kvirin Kokrda, eden ravnateljev Velenakupne družbe za avstrijska kons. društva, je razpravljal o ranah v kons. društvih, ki so: premajhni deleži — (vsled tega: premalo podjetniškega kapitala) — preveliko kreditiranje (vsled tega zopet pomanjkanje podjetniškega kapitala) — prelahkomiselno nakupovanje pri liferantih, ki so jim kons. društva objekt za izkoriščanje (vsled tega zopet: neracionalno rabljenje kapitala). Terjal je zato: deleži morajo biti najmanj po 30 kron, izkuša naj se odpraviti vsak «na up dajanje» in upelje naj se le «sproti-plačevanje». Blago pa naj se kupuje, kolikor je le mogoče, pri Velenakupni družbi, ki je konsum za konsume. — L. Exner, predsednik zveze in ravnatelj največjega kons. društva v Avstriji, namreč «Prvega nižjeavstrijskega kons. društva na Dunaju», pa je v zaključnem govoru navduševal na vstrajno delo v prosep konsumentov. Kazal je na že dosežene uspehe in pozival zbrane: ne gubite vere in nade, z ljubeznijo storimo svojo dolžnost, ki bo obrodila stoterne sadove. — Udeležniki kongresa so si 7. maja zvečer ogledali pekarijo, tovarno za žgano kavo, za soda-vodo, za napolnjevanje pivnih steklenic, mlekarno, preiskusovalni laboratorij, magacine in pisarniške prostore Prvega nižjeavstrijskega kons. društva na Dunaju, ki je doseglo že nad 11 milijonov letnega prometa; — 8. maja zvečer pa je bil ogled malina in pekarnice «Hammerbrotwerke» na Schwechatu pri Dunaju. Teoretičnim razpravam so sledili praktični dokazi in prikazi — kje je lepša, boljša šola?!

Ni dvoma — udeležniki so šli domov okrepčani in navdušeni za daljnje delo.

Kongresa so se udeležili tudi gostje iz tujine, in sicer: predsednik Zveze nemških kons. društev iz Draždan Max Radestock, zastopnika nemške Velenakupne družbe v Hamburgu Adolf Seifert in Valeatin Lieberman, Švicarja I Flach (Winterthur) in Emil Schwarz (Basel) Angleža H. J. Youngs in I. A. Wilkins (Manchester) Šveda K. G. Roskling in Alfred Kaberg (Stockholm), sekcijški šef rumunske vlade I. Raducanu iz Bukarešta in vseučiliški profesor dr. G. Morvianu iz Bukarešta. Statistično centralno komisijo pa je zastopal dr. vitez pl. Tomaschek.

Naprej — na delo!

Ideja zadružništva zadobiva med delavstvom čimdalje več tal, in sicer glavno v obliki združevanja konsumentov, ki se na kratko imenujejo „konsumna društva“. Delavstvo spoznava, da je pot samopomoči v vsakem oziru prepotrebna, zato se je oklepajo. V Ljubljani n. pr. je „Konsumno društvo za Ljubljano in okolico“ doseglo tekom poldruega leta svojega obstanka krasne uspehe — da šteje že nad 650 članov in ima pet prodajalen odprtih, v kojih se proda nad 25.000 kron blaga! In pri tem je pomisliti, da je pred 3—4 leti v Ljubljani žalostno pogorelo socialno-demokratsko konsumno društvo!!

Da, ideja zadružništva napreduje in se vko-renjuje. Prav je tako! Seve moramo pa še kljub temu vsi delovati z vsemi močmi, da bo še boljše nego je.

Deviza nam mora biti nam vsem, tako v Ljubljani, v Zagorju in Idriji, Hrastniku in Trbovljah, na Jesenicah in Trziču: naprej — na delo v prid izkoriščanim in potlačevanim!

Črtice iz življenja fajmoštra Božidarja Kozamernika.

XII.

Nekega dne je zopet prišel popotnik v farovž — potrkal je na vrata in poprosil malo jedi. „Truden je,“ tako je pravil dekli Micki, ki je prišla odpirat, „in lačen je, rad bi kaj toplega. Kmetje da ga le z ‚božjim imenom‘ odganjajo“. Pravil je Micki, da je sicer lepo, če mu pravi kmečki očanec ali pa ženica: „Pojdite v božjem imenu“, ne da mu pa nič, on je pa lačen. Prišel je župnik iz sobe in vprašal popotnika po njegovi želji.

Na prošnjo za kako gorko jedjo je segel župnik v žep, pa mu je dal — en krajcar. Micka je kar ostrmela, kajti kar začudila se je, češ: danes so pa gospod fajmošter zelo radodarni. Kuharica Ančka pa je že mrmrala, čemu metati težko prisluženi denar capinom . . .

Popotnik je spoštljivo vzel krajcar, ga zavil v popir in se z globokim poklonom poslovil . . .

Čez tri ali štiri tedne potem dobi župnik aviso, da ima v trgu obsežno poštno pošiljatev, po katero naj pošlje. Brž se je peljala kuharica Ančka v trg, plačala pristojbine, nekaj čez 7 kron. — Doma je fajmošter vesel razvijal in razvijal. Pri razvijanju se je kar jezil in čudil — dolgo se ni nič pokazalo. Nazadnje, navsezadnje pa se je pokazal star krajcar, prav tisti, ki ga je dal fajmošter popotniku, ki ga je prosil za toplo jed, ker je bil lačen. Zraven krajcarja pa je bilo pismo, v katerem popotnik fajmoštru naznanja, da ni mogel drugače, kot povrniti mu njegov „božji dar“, češ, drugače bi ga vest pekla do sodnega dne.

Fajmošter je po prečitaniu pisma prav krepko zaklel: „banda pr a!“

Z M E S.

Posnemanja vredno! „Rdeči Prapor“ je prinesel sledeči poziv:

Slovenski mladini na Goriškem

Že dlje časa nastavljata obe meščanski stranki na Goriškem, klerikalna in liberalna, svoje mreže, da bi vanje ujeli mladino in se rešili nevarnosti, ki jima prihaja od naraščajoče socialne demokracije.

Klerikalna stranka je ustanovila za mladino svoje „Orle“. Ž njimi bi rada zajezila napredek in duševno osvoboditev; pod tem praporom bi rada vpregla mladino pred voz črnega klerikalizma in srednjeveške teme.

Na drugi strani se trudijo liberalci z naglašanjem narodnjaštva in antiklerikalizma. Oni vabijo mladino med „Sokole“, ki pa že niso nič družega več kakor štafaža gnilega liberalizma. Kako učinkuje liberalstvo na mladino, se opažuje dannadan. Zavajajoč jo na večne plese, na veselice in pijančevanja, jo moralno in materialno uničuje.

Kljub klerikalnim in liberalnim zanjkam je pa ostalo še dovolj goriške mladine, ki se ne meni ne za prvo, ne za drugo stranko, ampak si

hoče ustvariti svojo zdravo mladeniško organizacijo, ki bo branila slovensko mladino na Goriškem pred reakcijo črnega klerikalizma in pred strohnelim liberalizmom. Ta mladina spoznava, da hočejo klerikalci s svojim svetohlinstvom iz nje napraviti novodobne rimske sužnje in da jo liberalizem s svojim puhlim frazerstvom in s svojo demagogijo le ponižuje.

Slovenska mladina na Goriškem si hoče ustanoviti organizacijo, ki jo bo vzgajala tako, da postane razredno, kulturno in politično zavedna. Mladina mora v prvi vrsti spoznati svoj socialni in gospodarski položaj; razumeti mora, kateremu razredu pripada. Ta organizacija ne bo vzgajala mladine s tistimi protifarškimi frazami, ki v svoji puhlosti nimajo nič opraviti s protiklerikalizmom, ampak njen prvi namen je resnična izobrazba. Glavno moč hoče posvetiti izobraževalnemu delu.

Madina se mora zgodaj začeti tudi politično izobraževati. Če imamo na Goriškem toliko političnega fikfakovstva, moramo glavno krivdo iskati v popolnem pomanjkanju prave politične vzgoje. Zato pa hoče poskrbeti nova mladinska organizacija.

Pod tem geslom sklicujemo

prvi mladeniški shod

ki bo v nedeljo, dne 22. t. m. ob 9. dopoldne v dvorani Delavskega Doma v Gorici, ulica Tre Re 16 s sledečim dnevnim redom:

1. Namen mladeniških organizacij; poroča sodrug Peteja n.
2. Izobraževalno delo in mladeniška organizacija; poroča sodrug dr. Dermota.
3. Mladina in alkoholizem; poroča sodrug dr. Tuma.
4. Razni predlogi.

Sodrug mladeniči! Poskrbite, da ne bo ne enega Vašega tovariša, ki bi se ne udeležil prvega mladeniškega shoda v Gorici, na katerem hočemo položiti temelj svoji organizaciji na Goriškem.

Mladeniči, vsi na shod!

Sklicatelji.

Ali bi ne bilo razmotrivati, da se enako gibanje začne na Kranjskem in Sp. Štajerskem? Sodrug, pozor! — Tozadevne dopise, želje in nasvete bomo radi ponatisnili. Na delo!

Kapitalistična žetev. Avstro-amerikanska delniška tovarna za gumijeve izdelke izkazuje za

lansko leto 435.775 K čistega dobička, t. j. za 14 483 K več kakor predlanskem, ter izplačuje 7 odst. dividende. — Delniška premeškopna družba v Mostih na Češkem je imela lani 5,966,100 K čistega dobička. Za vsako akcijo izplačuje po 42 kron. — Delniška tovarna za žimo v Vöslavu na Niž. Avstrijskem je imela za lansko leto 1,252,768 K čistega dobička. Na akcije se izplačuje po 35 kron.

Nesreča pri gradnji železnice. Pri gradnji mitenvaldske železnice, ki bo vezala Inomost in Monakovo, se je v četrtek zgodila velika nesreča, vsled katere je **četrterica delavcev ubita**. V takozvanem Finstertalu se morajo pečine razstreljavati. Vsled dolgotrajnega deževja je dinamit postal vlažen. Da je mogel eksplodirati, ga je bilo treba prej ogreti, da se posuši. Delavci so ga greli v baraki v neki ponvi nad ognjem. Pravijo, da je prvi delavec vzel 5 kilogramov dinamita naenkrat in da je to vrek nesreče. Naenkrat je eksplodiral ves dinamit, baraka je zletela 300 metrov visoko v zrak in ž njo nesrečni delavci. Namesto ljudi so našli raztrgane ude daleč naokrog med tramovi in deskami.

Vpraša se, če so mogli delavci vedeti, v kakšni nevarnosti da so. Važno je vsekakor to, da ni bilo med njimi ne enega strokovnjaka, ampak sami delničarji. Vpeljana je preiskava. Imena teh štirih ponesrečenih delavcev so: Ivan Micolussi iz Lucerne na južnem Tirolskem, Rado Uzelac s Hrvaškega ter Mate Matisić in Mile Buršić iz Bosne.

Velika nesreča v rudniku se je pripetila v Ameriki. V Birminghamu, v Alabami ima družba Coal and Coke Company svoje rudnike. V rovu Palos je dne 5. maja ob 1. popoldne nastala eksplozija. Po prvih vesteh je bilo takrat 150 do 200 delavcev v jami. Potres vsled eksplozije je bil tako močan, da je nekega delavca, ki je bil 100 yardov oddaljen, hipoma ubila. Do 3. popoldne so spravili tri mrtlice na dan. Dne 6. maja se javlja: V jami je okrog **145 delavcev**, in sicer 45 belih in sto zamorcev. Misli se zagotovo, da ni nihče med njimi več živ, ker so morali, ako jih ni ubila eksplozija, **umreti vsled vdihavanja strupenih plinov.**

Iz Tržiča.

Klerikalci se na vse pretege trudijo, da bi uničili našo organizacijo. Župnik je bojda rekel, da bo dal v svrhu agitacije proti nam 2000 K.

No, naj le da, nimamo nič proti temu. Seve svetovali bi mu, naj jih raje da tistim, ki so prišli v škodo radi Papovih konkurzov...

Ženske-Jožefovke imajo prav veliko govoriti „čez socialiste“, zlasti se odlikuje neka Pretnar iz Goeknove tovarne. O tej Pretnarjevi bomo nekaj lepih „štikelcev“ objavili, ako ne bo kmalu lepo pri miru.

Papov je še zmirom „ta mali bog“ naših katoličanov. Dobro znamenje!!

Izjava. Podpisani izjavlja, da je laž, kar govore klerikalci po Tržiču, češ: „Bukovnik je bil 13 tednov bolan, pa ga ni organizacija nič dlje podpirala nego 3 tedne.“ Resnica je, da sem jaz dobil od čevljarjske organizacije vse tisto, kar mi gre po pravilih, in sicer do zadnjega vinarja. Neresnica je, da bi se jaz kje in kdaj izrazil, da bom sedaj popustil — resnica je, da nimam nobenega povoda biti drugega prepričanja, nego sem bil poprej pred boleznijo. — Josip Bukovnik, čevljarjski pomočnik in posestnik v Tržiču.

Z Jesenic.

Naše majsko slavlje. Letos smo na Jesenicah-Savi praznovali naš 1. maj kar najslovesnejše. In to dejstvo boli klerikalce tako, da bruhajo iz sebe žveplo in ogenj, prav tako kakor kakšen smrdljivi ognjenik. Lažejo in se hočejo norčevati — samo, da bi prišli iz zadrege, ker ljudstvo je vidilo, da ves klerikalni terorizem nič ne pomaga — da je vse klerikalno napenjanje zaman. — Naš prvi maj je res lepo uspel. Premagati nam je bilo več ovir. Prvič: naročili smo godbo iz Rožne doline, na to pa je (gotovo kak klerikalec) nekdo pisal, da jo odpovedujemo; drugič: ravnatelj tovarne ni dovolil od nas plačane godbe, da bi nam pri sprevedu svirala; tretjič: radovljiško okr. glavarstvo je prepovedalo nošenje rdečih zastav. Ali kljub vsemu temu, kaj nam je bilo mar — spreved je bil impozanten, shod tudi, pravtako veselica! Bevskanje klerikalnih časopisov od „Slovenca“ do „Naše Moči“ nam je samo dokaz, da gremo naprej z uspehi! In to je glavno.

Z Jesenic. Klerikalno časopisje besni. Zlasti Gostinčarjeva „Naša Moč“ je vsa iz sebe, ko poroča o našem praznovanju 1. maja. Zabavlja in zbada, zmerja in obrekuje. Zmerjajo jeseniškosavske socialiste za „gerušarje, šnopsarje, pi-

janca". Mi se temu ne čudimo, — kajti tat ponavadi vpije na drugega, ta je, glejte, držite ga! Pripominjamo samo gg. klerikalcem njih somišljenika K., ki so ga v predpustu neko nedeljo tako nadelanega domov z volom pripeljali, da se še danes pokori za geruš. Dalje omenjamo, da g. kaplan Kogej v cerkvi vsako nedeljo pridiga proti gerušu; že dobro pozna svoje somišljenike. Mi se popolnoma strinjamo z gosp. kaplanom, naj le udriha čez gerušarje, prav je tako! — Obrekujejo nas klerikalci. češ, hinavci so soc, demokratje. Kdo je hinavec, dokažemo takoj. Soc. demokratje zahtevamo nedeljski počitek; ko smo odprli svojo konsumno prodajalno, ali nismo upeljali tudi takoj nedeljski počitek? Klerikalci pa — tisti klerikalci, ki imajo vedno polna usta: „v nedeljo in drugih posvečenih praznikih so hlapčevska dela prepovedana“, imajo svoje prodajalne odprte!!! — Tako je! Sram vas bodi!

Kaj so vse počeli naši ljubi nasprotniki, da bi nam kolikor mogoče nagajali pri naših prireditvah za 1. maj, to je skoraj neverjetno. Vendar so se njihove nakane izjalovile. Kakšni so ti naši sovražniki, bodisi pod plaščem klerikalizma, ali pa kapitalizma, naj svedoči to pismo, ki ga doslovno objavljamo. Pismo je bilo naslovljeno na godce, katere smo mi naprosili za dan prvega maja, ker nam je tovarna godbo odklonila (delavsko), ker bi bila menda to demonstracija proti kapitalizmu. Pismo se glasi: „Cenjeni gospodje! Vas prosimo uljudno, da oprostite, da vam naznamim, da smo dobili godbo od tovarne Kranjske Industrie nam je sam direktor dal godbo za celi dan brezplačno. Zato pa Vam da društvo Kovinarjev 10 K za odškodnino ker se niste dobro zgovorili da ne boste hudi na Nas Kovinarje ali (Social-demokrate). Mislim da boste zadovoljni z 10 kronami. Torej oprostite boste pa v drugo prišli. Mi tudi nimamo toliko denarja, da bi vsa kemu plačali 11 kron pride preveč za enkrat. Sedaj ni treba priti! P. Stare predsednik. A. Golobič. Falotje si toraj upajo falzificirati in podpisovati tuja imena. Sicer so bili godci bolj pametni in niso verjeli temu pismu. Na sledu smo že, da dobimo kreaturo, ki nam je hotela odjesti na skrajno umazan način godbo.

Na naš praznik so se tudi klerikalci nekoliko oživeli, in nas od skritih potov opazovali. Blizu neke cerkve je „šnopsapoteka“. Tam so

menda fotografirali naš spreved. „Slovenec“ z dne 7. t. m. pravi, da so nas tam „trofilii“ in da nam lahko na fotografiji pokažejo, koliko nas je bilo. Nam se pa to čudno zdi, da bi nas bil dotični umetnik vse spravil na ploščo, ko smo proti Jesenicam grede, slišali razne opazke od „Orlov“ in drugih. Tako na pr. „Nas bi se ne zbralo toliko skupaj“ ali pa „Hudiča, ali jih je.“ Mi pa pravimo: za prvič nas je bilo dosti, drugič nas bo več, tretjič pa Vas ne bo več. Pred Markotovo apoteko je velik ovinek na cesti, zato naj vsak, kdor želi fotografijo, povpraša, tistega mežnarja, če jih je mogoče več plošč, ker na eno ploščo gotovo v tem slučaju ni mogel vsega spraviti. Nekaj pijancev je tudi malo pozabljalo, češ, „k maši bi šli raje ali pa vsaj k zavživanju v apoteko“, sicer pa moramo naše klerikalce pohvaliti, da so bili še precej pametni, najbrž iz strahu.

Jeseniško-savskim sodrugom toplo prtpočamo, naj prebero novice klerikalnih listov z Jesenic, ker je to potrebno, da se bodo do dobrega prepričali, kako nesramni lažnjivci so klerikalci, in da bodo vsled tega spoznanja postali še boljši agitatorji za svete ideale socializma. Klerikalna svojat laže, smeši — ima že strah v kosteh. Zato še bolj na delo, neutrudno, da pridobimo zadnjega delavca na Savi in Jesenicah za našo organizacijo.

Delavci jeseniški! Časopisje je velepotrebno orožje delavskega ljudstva — širite naše časnike, poglavitno naš „Naprej“! Na delo!

Konsumno društvo za Jesenice in okolico se lepo razvija. Vendar moramo pripominjati, da bi bilo lahko še boljše, če bi vsak član storil svojo dolžnost! Zadrugniki — vsak roke k delu!

Občni zbor bratovske skladnice je bil v nedeljo 8. t. m. Izvolili smo novo nadzorstvo. Iz predloženega rač. poročila je razvidno, da je imela provizijska blagajna premoženja 766.041·19 kron, bolniška blagajna pa izkazuje primanjkljaja 10.483·97 kron.

Število udov z ženami in otroci je pri provizijski blagajni 4452. Poleg teh pa dobiva provizijo 120 moških članov, 162 vdov in 118 sirot.

Vsi skupaj so prejeli provizije 50.155·79 K. Članov pri bolniški blagajni pa je 1907. Zanimivo bo izvedeti, da so bili tov. delavci skupno bolni 19.556 dni, za kar so prejeli 22.978·30 K. K raznim predlogom so se oglašali razni de-

lavci, ki so naglašali nujno potrebo zvišanja penzije, zvišanja bolniščne in prostega zdravnikarja in zdravil za njih družine. Gospod predsednik je sicer obljubil, da bo načelstvo vse te predloge vzelo v prvi seji v pretres, vendar bi želeli, da bi pač vse to ne ostale zopet obljube. Omeniti je tudi vredno, da sta klerikalna zastopnika v načelstvu zopet izvrstno pokazala, kako se igra vloga mutca.

Gostilničarska zadruga je na zborovanju dne 7. t. m. podražila pivo za 4 v. Ta sklep je stopil v veljavo s 15. majem. Nekateri so sicer malo ugovarjali, toda pomagalo ni nič. Kdor se ne bo pokoril sklepu zadruge, bo kaznovan. Ali ne diši to nekoliko po terorizmu!? Da pa ne bodo delavci preveč razburjeni vsled podražitve piva, moramo zopet povedati, da tega niso krivi samo gostilničarji, ampak v prvi vrsti naši slavni klerikalni poslanci. Pivo so podražili naš Piber, Šušteršič in drugi. Pri teh naj se delavci pritožujejo. Spoznavajmo svoje sovražnike! (Gostilničarjem pa na uho povemo, da je deželna doklada 2 K za 100 l, da bi se vrček imel podražiti le za en sam vinar!!)

Na praznik 5. maja so slavili jeseniški sodrugi železničarji vesel dogodek. Ta dan je praznoval železničar Hlebajna svojo 25 letnico, odkar dela pri železnici. Pripomniti je treba, da je ves čas svojega dela tudi organiziran. Zato so mu priredili v hotelu „Kolodvor“ slavnostni večer, podarili krasen šopek in se v raznih govorih spominjali svojega sodruga in ga priporočali drugim v vzgled. Jubilarju tudi mi kovinarji kličemo: Na mnoga leta!

Delavskim ženam na Jesenicah in Savi. Konsumno društvo za Jesenice in okolico smo ustanovili — in pol leta že deluje z lepim uspehom! Vendar nismo še zadovoljni. Premnogo delavcev se še ne zaveda svojih dolžnosti. Žene, delavke! Stopite vse v vrste agitatoric! Delujte z nami, da izraste naša konsumna zadruga tako, kot je to treba za Jesenice. Agitujte pri tovarišicah, prijateljicah, da bodo nakupovale vse svoje potrebščine v našem „Konsumnem društvu za Jesenice in okolico“.

Iz idrijskega okraja.

Praznovanje prvega maja je bilo pri nas letos nadvse veličastno. Že v soboto popoldan je vibralo nad trideset rdečih zastav raz delavske hiše

v mestu in predmestjih. Drugi dan pa se je število istih pomnožilo nad štirideset, med njimi je bilo tudi nekaj slovenskih trobojnic, ki so skazovale čast delavskemu dnevju. Razsvetljava na predvečer je bila v mestu in okolici prekrasna. Poleg razsvetljenih delavskih hiš so oznanjevali veliki delavski praznik veliki kresi, ki so plamteli na treh krajih mesta. Jutranjega obhoda udeležilo se je z godbo in razvito zastavo na čelu blizu 800 ljudi, med temi okrog 300 samih mladeničev, ki so korakali kot mladi bojevniki v prvih vrstah. Shod je bil dopoldan mnogoštevilno obiskan. Sodr. A. Kristan iz Ljubljane je v svojem govoru podal poslušalcem zanimivo sliko o pomenu prvega majnika na vpliv od delavstva stavljenih zahtev v parlamentu in drugih zakonodajah. Predložena resolucija se je soglasno sprejela. Popoldan ob 1/2 2. uri je zasvirala zopet godba na čast spodnjeidrijskih sodrugov, ki so prikorakali korporativno z novo razvito rdečo zastavo na slavnost. Ko sta se zložile obe rdeči internacionalni zastavi, druga poleg druge, se je pričel pomikati sprevod, broječ nad 1000 oseb okrog mesta in dalje «na zemljo», kjer se je vršila velika ljudska veselica do sedme ure zvečer. Dve godbi, ki sta na veselici svirali, ena za koncert, druga za one, ki radi plešejo, sta napravili svojo dolžnost v splošno priznanje občinstva. Izenadil pa nas je še posebno slavni samostojni pevski klub mladeničev, ki je pod vodstvom pevovodja g. Pleskoviča zapel nekaj lepih pesmi in dodal s tem delavskemu slavlju prvega maja še svojo pripomoč. Slavnost «na zemlji» počastili so s svojim posetom tudi gg. župan, naš deželni poslanec, več gg. obč. odbornikov in mnogi drugi gospodje, ki so včasih z drugačnimi čutili gledali naše slavije. Posebno lepo število je bilo tudi gospodov obrtnikov, ki so počastili delavski praznik in s tem dokazali zavest, da sta delavec in obrtnik od današnje kapitalistične družbe najbolj tlačena faktorja, ki se jima je le skupno boriti za gospodarske in politične pravice. Sploh pa lahko rečemo, da smo bili z letošnjo proslavo popolnoma zadovoljni.

Klerikalni protest. V nedeljo, dne 8. t. m. so sklicali naši klerikalci vso čukarijo iz idrijske okolice na svoj društveni shod somišljenikov v Idrijo, da protestirajo proti idrijskim občinskim razmeram, ki klerikalcem ne ugajajo. Shod se je vršil v dvorani Didičevega hotela. Navzočih je bilo nič manj kot 105, reci sto pet ljudi, in sicer

je bilo 25 rudarjev, 7 paznikov, 23 provizionistov, to je bilo vse, kar je bilo iz Idrije. Nekaj ovčic je pripeljal župnik Buda celo iz Otaležev na Primorskem, da protestirajo proti kranjskim razmeram. Vse drugo pa je bilo iz naše okolice in žirovske doline, torej kakor rečeno udeležba kot malašč za protest. Govorniki so govorili tako resolucionarno, da se je bilo bati, da ne spravijo bližajoci se komet s svojega tira. Zlasti so se v protestnih predmetih odlikovali gg. Janez Pivk, Jakob Kavčič, Jože Modrijan in Janez Kavčič. Ignacij Modrijan pa je po deputaciji poslal pismeni protest na shod, češ, za pečjo sem ali protestiram in strinjam se z vsem, kar bo sklenila S. L. S. Za tako navdušenimi govorniki ni čuda, da so komaj prišli do besede gg. Oswald, Arko in Buda. Predmet prvega je bil oseba Gangl, Novak in občinski odborniki, ki so že enkrat kazni plačali in jo bodo tudi sedaj, ker je on, Oswald zato. Drugi pa je razpravljal o društvu otroškega varstva, češ, da to društvo ni politično, ne smeli bi biti pri njem politiki kot je dr. Lončar, ki ne pusti prirejati koncerta v Didičevi dvorani, kjer se zbiramo mi, ki nam je povsod politika prva stvar. Tretji govornik pa je na vse pretege delal ceste po Cerkljanskem in Žirovskem čez Rovte in Logatec, kjer je nujno potreba, da bi promet z regovtom, ki se vrši že leta in leta iz otaležkih hribov, v koji ne bi bil tako oviran. Ko je še stoipet glav z enim tonom skupno zahtevalo, da se kapelica sv. Janeza mora tekom osmih dni njim izročiti, je bil shod zaključen. Druge nesreče se ni zgodilo.

Naš strokovni list „Rudar“ je pričel izhajati. Dve številki sta že med delavstvom. List je lep in dobro pisan. Bavil se bo zgolj z delavskimi težnjami, osobito z rudarstvom. Dolžnost vsakega rudarja-delavca je, da ga pazno bere.

Opomin. Ker želijo nekateri delavci, zlasti zidarji privatnih podjetij, neke reforme v svoji stroki, so tem potom naprošeni, da se zglasijo s tozadevnimi imeni svojih tovarišev v pisarni „Občnega konsumnega društva“, drugače je vsako delo nemogoče.

Nekaj zaupnih shodov o važnih zadevah se bo v kratkem vršilo. Vsi oni, ki bodo tozadevna vabila sprejeli, se prosijo, da se shodov gotovo udeležijo.

Cena čipk baje pada. Vedno več pritožb prihaja od naših čipkaric, da so čipke vsak dan cenejše. Čisto umevno, čim manj konkurence,

tem cenejše bodo čipke. Počasi se bodo ljudje, ki so prizadeti, tudi v tem oziru spoznali.

Nesramna klerikalna hinavščina do dobre stvari se je zopet pokazala enkrat v pravi luči. Odbor „Društva za otroško varstvo in mladinsko skrb“ za idrijski sodni okraj je sklenil po nasvetu predsednika g. sodnega svetnika Šturma v svoji seji koncem meseca aprila, započeti zopet akcijo za ustanovitev ljudske dijaške kuhinje, v koji bi dobivale sirote ter otroci in dijaki revnih staršev brezplačno hrano. Ker pa ni v Idriji dobiti primernih prostorov, se je sklenilo naprositi mestno občino, da odstopi v novo dozidani hiši št. 509 primerno sobo in dati letno podporo. Finančni odsek mestnega sveta je v svoji seji dne 27. preteklega meseca to prošnjo odobril ter sklenil predložiti sklep istega plenarni seji v sprejetje s pristavkom, da deželni odbor dovoli hišo dozidati po sedanjih načrtih. Ker je bil pri seji društva „Otroškega varstva“, ki je o tej zadevi razpravljalo, navzoč tudi odbornik in zastopnik klerikalne stranke, g. dekan Arko, in se je s predlogom strinjal in tudi zanj glasoval, nismo mogli m sliti, da bo ta stranka kdaj nastopila proti tako dobri stvari. A glej čuda, že pri seji občinskega odbora, vršiči se dne 29. m. m., ki je o tem razpravljala in predlog finančnega odseka enoglasno sprejela proti nemu glasu, je vstal duševni revček, klerikalni virilist Kavčič in izjavil, da bo glasoval proti predlogu za ljudsko kuhinjo, ker bo to le v škodo davkoplačevalcev. Mi smo bili sicer vsled tega početja hladnokrvni, ker smo mislili, da se mož moti, da ne ve, da je že njegov šef Arko glasoval za to, kar je ravno sklenil občinski zastop. Takoj ko dobimo sobotnega „Slovenca“ v roke, pa smo bili uverjeni, da je dekan uganjal pri omenjeni seji hinavščino, ker se ni upal izjaviti, da ni za predlog in je celo glasoval zanj. Obrnil pa je potem takoj ost v javnosti in potom zastopnika Kavčiča proti ljudski kuhinji, češ, prostori naj se dovolijo, samo sezidati ne bomo pustili. Da je mož v tem oziru zopet igral prav čudno vlogo, bomo imeli priliko našim cenjenim čitateljem dokazati v eni prihodnjih številok. Za danes smo pa prepričani, da s to korumpirano stranko ne bo v Idriji prej miru, dokler ne bodo še tam izgubili veljavo, kjer jo imajo, seveda ne po — lastni zaslugi!

Znamenja reformacije se kažejo nele v naravi, ampak tudi v našem mestu Oni Oswald,

ki je imel sam več besede in veljave kot idrijska občina s 500 volilci, je dobil na zadnji rekurz brco od deželnega odbora. Po njegovem mnenju bi občinski odbor ne imel niti pravice pritožbe na upravno sodišče. Deželni odbor pa pravi, da temu ni tako, kajti tudi idrijski občinski zastop ima prosto postavno pot pritožbe. In tako je prav in tako mora biti. Ta bi bila lepa, da bi nas, ki smo državljani in imamo vse dolžnosti napram isti, komandiral kak fanatični pop, mi pa bi morali molčati. Tako daleč res še nismo.

S Štajerskega.

Hrastnik. Prvi maj se je pri nas prav sijajno praznoval. Spreveda se je udeležilo prav lepo število delavcev-rudarjev in steklarjev. Tudi popoldanski shod, kakor veselica, je bila prav dobro obiskana. Stari rudarji pravijo, da še ni nikdar bilo take udeležbe. Prostor, kjer se je vršila veselica, je bil prav lepo okrašen. Tudi pri konsumnem društvu je bil slavolok ter so vihrale zastave raz hiš delavcev. Čudno se nam zdi pa to, da gospodje trgovci in gostilničarji, kateri vsi živijo od delavcev, tako malo delavce spoštujejo. Razven na gostilni gospoda Roša in na čitalnici, nismo videli nikjer zastave, v pozdrav majske slavnosti. Radovedni smo, kako bode ta gospôda pozdravila kakšnega višjega gospoda ob priliki, ko se bode mimo peljal. Delavci si bodo zapomnili vse tiste, kateri se tako ošabno proti njim obnašajo.

Tudi od strani rudnika, se je letos hotelo onemogočiti majske slavnost, in sicer s tem, da se je enostavno toliko delavcev na delo pozvalo, kolikor vsak drugi dan. Gospod ravnatelj si je menda mislil, ako jih veliko na delo pokličem, bode slab sprevod in se jim bodem zopet posmehoval, kakor druga leta. A vzlic vsem nasprotvom, vzlic vsem intrigam, s strani raznih klečeplaznih rudarjev, je hrastniško delavstvo pokazalo, da se njih vrste množe. Tudi presenetilo nas je, ko smo videli razne reveže, ko so se nam posmehovali od daleč, ker smo demonstrirali za naše skupne delavske zahteve. Celo eden teh ubogih na duhu se je norčeval, da bomo pečenke delili i. t. d. In ravno tistemu bi bilo najbolj treba, da bi se zavedal svoje delavske dolžnosti.

Shodu rudarjev na prvi maj je predsedoval sodr. Urlep. Poročal je sodr. K. Malovrh. — Na

shodu pri steklarjih je poročal sodrug Vidmar iz Gradca. Po shodu so se tudi steklarji udeležili naše skupne veselice. Ta udeležba in solidarnost nam je porok, da se bodo tudi še vsi tisti, kateri še danes spe, vzdramili in se pridružili našim vrstam.

Hrastnik. V nedeljo, dne 27. aprila t. l. smo imeli pri nas dva dobro obiskana shoda. Prvi se je vršil ob 3. uri za rudarje, na katerim je poročal sodr. Anton Kristan iz Ljubljane o pomenu prvega majnika. Govornik je zanimivo razložil, zakaj praznuje delavstvo celega sveta ta dan. K II. točki je prečital sodr. Malovrh drugi odgovor trboveljske družbe, ga raztolmačil ter kritiziral brutalno stališče družbe. Družba odgovarja, da ima zgubo vsako leto, medtem se pa delničarji z visokimi dividendi maste. Delničarji se maste od dobička, tisti delničarji, kateri nikdar ne vijejo rudarja v rovu nagega, kako se mora v potu svojega obraza kruh služiti. Na eni strani se gospôda deli z žuljem ubogih rudarjev, na drugi strani pa rudar z svojo družino strada. Vzlic tem dejstvom je pa družba še tako nesramna, da odgovarja rudarjem, da so leni. Sodr. Malovrh je naznanil, da so delegati rudarske zadruge zahtevali poravnalni urad, kateri se bode v kratkem sklical. Razume se pa, da bi bil odgovor družbe povsem drugačen, če bi rudarji bili vsi organizirani, tako kot so naši drugorodni bratje. Na drugem shodu, ki se je vršil ob 5. uri za steklarje, je poročal sodrug Sitter iz Trbovelj. Sodrugi Sitter je v lepem govoru naslikal bedo delavstva. Omenjal je, da mu je žal, da niso danes tisti hujskači, kateri hočejo zanesti med steklarje narodni prepir, navzoči. Ta gospôda toliko razume o trpljenju delavstva, kakor zajec na boben. Ako bi šel kateri teh gospodov en dan k peči stat in tam garat, bi gotovo čez par ur rekel, to mi pač ne diši in videl bi tudi, kako so roke nankrat postale žuljave. Poročal je tudi, da bode on v občinskem odboru, vzlic vsem nasprotvom, raznih hrastniških razgrajačev zastopal zmerom ubogo delavstvo. Za njim je govoril sodr. Anton Kristan v slovenskem, nemškem in češkem jeziku o pomenu prvega majnika. Govoril je še sodr. Malovrh o raznih domačih stvareh ter pozival steklarje, naj bodo složni in naj se ne puste slepiti od strani nemških renegatov.

Kako znajo hrastniški nemški turnarji nemško, je označeno s tem, da je pri neki obravnavi v

Laškem sodnik vprašal turnarja (sina slovenskih staršev) v nemškem jeziku, a pogumni burš pravi: „ne znam nemško“. Nekdo ga opozori, da je vendar nemški turnar ter bode vendar nemško znal? Na to burš zmagoslavno odgorori, „to pa sem in ostanem“. Gospôda, lahko ste ponosni na take renegate Sodrugi Götz kot predsednik steklarnega shoda je o tem izpregovoril še par primernih besed, primerjajoč, kako pristransko se postopa v steklarni in pozivlja vse k sistematičnemu skupnemu delu.

Zagorje ob Savi. Odkar so začeli narodnjakarskim dopisunom iz Zagorja v drugih uredništvih iz tehtnih razlogov gledati bolje na prste, odklada ta svojat svoje lumpovske nesramnosti v ljubljanskem «Jutru», kjer je za te infamije menda res najpripravljeni prostor. Tako je omenjeni list dne 6. maja objavil neko «poročilo» o praznovanju prvega majnika v Zagorju in ker pobirajo nekateri drugi slovenski listi «informacije» magari s smetišča, zlasti če so naperjena proti socialni demokraciji, so zašle tiste laži res tudi v nekatere liste, o katerih bi bil človek sicer pričakoval več resnobe in poštenja. Če bi se to ne bilo zgodilo, bi se niti ne zmenili za čenče ljubljanskega revolverskega žurnala. Povemo naj torej to le: Prvi majnik se je praznoval v Zagorju tako slovesno kakor druga leta, izprevod dopoldne pa je bil še impozantnejši. Udeležilo se ga je po malem cenjeno 500 delavcev. To lahko potrdi poročevalec iz Ljubljane. Veselica je bila v vsakem oziru lepa in dostojna. Nobenemu udeležencu ni znano, da bi se bil zgodil najmanjši nered, ali da bi bilo prišlo le do kakšnega prepira. Vse vesti, ki se nanašajo na kaj takega, so naravnost iz trte izvite. Pač pa se je zgodilo nekaj družega predvečer. Tam so namreč zizibambulci na nekaterih mestih, kjer so mislili, da so neopaženi, potrgali zastave. S takim pobalinstvom, ki se izraža v trganju zastav in lepakov, se namreč izčrpava vse zizibambulsko delo. Iz povsem zanesljivih krogov se nam je naznanilo, da so opravljali to čedno delo Prosenc, neki Lubo, dvoje Zorkotovih sinov in še nekdo drugi. Če so tudi pri Sokolih, nam ni znano, saj je dovolj, da so zizibambule. To smo hoteli na kratko pojasniti. Na denunciacije te čedne družbe, ki je padla tako globoko, da pozivlje oblasti, naj prepovedujejo delavske shode in veselice, se pa ne oziramo, ker načemo, da bi nas umazala dotika s takim denunciantstvom.

Brežice. (Železniška nesreča.) V ponedeljek, dne 9. t. m. se je zgodila pri čuvajnici štev. 34 velika železniška nesreča, ki je imela strašne posledice. Omenjenega dne je bil v Brežicah sejema in ob takih prilikah hodijo velike množice ljudi čez prehod pri tisti čuvajnici. Tudi v ponedeljek je bil promet jako velik. Službo pri prehodu opravlja delavčeva žena. Reva se je za trenotek zakasnila in tako se je zgodilo, da je prišel voz s štirimi ljudmi na tir prav tisti hip, ko je prisopihal osebni vlak štev. 501 iz Zagreba, ki prihaja v Brežice ob 9. in 6 minut dopoldne. Katastrofa je bila meizogibna. Stroj je zgrabil voz s tako silo, da je vrglo voznika dvajset metrov daleč, na njegovo srečo ravno v vodo. Tako si je rešil življenje in je bil lahko vesel, da je pretrpel samo strah. Tudi konjema se ni zgodilo nič; s prednjim delom razbitega voza sta oddirjala v polje. Drugače pa je bilo s tremi mladimi ljudmi, ki so sedeli zadaj na vozu. Te je tako razmrcvarilo, da ni ostala od njih človeška podoba. Občinstvo, ki se je zbralo na mestu nesreče, je groza pretresala do kosti. Tu je ležal del trupla, tam roka, tam noga, tam možgani; bil je grozen pogled. A kdo je kriv strašne nesreče? Površna misel ima seveda kmalu gotovo sedbo: Tisti, ki ni zaprl zatvornic. Ampak tako enostavna vendar ni ta stvar. Premisliti je treba, kakšna je služba pri taki čuvajnici. Še krepak človek, če ne bi imel nobenih drugih skrbi, včasih ne ve, kje mu glava stoji. In tako odgovornosti polno službo mora opravljati uboga ženska za borih par vinarjev! Zakaj taka moč je poceni in uboga železnica mora štediti, štediti, štediti. Kaj se pravi na železnici štediti, kaže ta strašni slučaj. Gospodarstvo južne železnice je zavoženo; ampak če ga bodo še nekaj časa popravljali z izkoriščanjem in izmозgavanjem ljudstva, bo kmalu cela železnica morišče.

Današnji številki „Naprejal“ je priložen zabavno-poučni list „Slovenska Gospodinja“.

Zagrebski
Franck

..... kot tovarniško znamko

priporočujemo kot priznano **najboljši** pridatek za kavo!

Sl. zagan. 7.1935, 1.1981

Nobena kapljica
ne koristi tako želodcu,
kot požirek
pristnega „FLORIAN-a“!

Človek!
Pomni treh besed:

želodca red!

Postavno varovano.

„Jurjevo čistilo“
je danes specialit. t. vs h kren, ostane vedno
s eža, torej se ne posuši,
daje najlepši in najhitrejši blešč,
se dobiva povsod in ima ljubljanski grad kot var-
stveno znamko.

Vsak kdor varuje svoje čevlje, rabi edino

„Jurjevo čistilo“

ki je v svoji dobroti nedosegljivo.

V vedni uporabi naprav' usnje zelo mehko.
Edina izdelovateljca:

Kregar & Seljak - Ljubljana.

Kje se dobe najboljši poljedelski stroji,
kakor mlatilnice, gepelni, čistilnice, preše
za sadje i. t. d.?

Edinole pri:

12-11

FR. STUPICA

v Ljubljani * Mar. Terezije cesta
štef. 1 :: Valvazorjev trg štef. 6

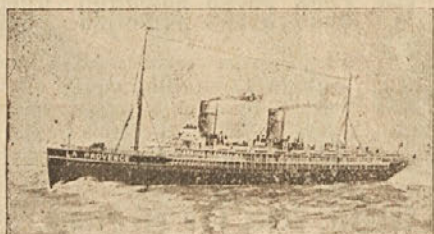
in zakaj? Zato, ker so dotični stroji iz naj-
boljših tovarn sveta, najbolje sestavljeni, ker
se istih proda na tisoče in tisoče komadov
in se ravno radi tega, ker se jih izdeluje v
velikih množinah, dobivajo po nizkih cenah.
Moji stroji so povsod jako priljubljeni. —
Obračajte se na mojo tvrdko pri nakupu
stavbenih potrebščin, portland-cementa,
traverz, železniških šin in druge različne
železnine in raznega orodja, nagrobni križev,
tehtnic.

Najnižje cene. Največji izbor.

Skrbno izdelovanje

Precbleke. Popravila

L. MIKUSCH.
tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

Samo 6 dni!

Ed. Šmarda

12-12 potovalna pisarna
v Ljubljani, Dunajska cesta šte. 18.

Francoska linija Havre-
New-York **samo 6 dni!**

GRIČAR & MEJAČ, Ljubljana
Prešernove ulice šte. 9

12-11

priporočata v največji izberi po najnižjih cenah

obleke za gopode, obleke za dečke, obleke za otroke, površnike za
gospode in dečke, žakete za dame, paleta za dame, plašče za deklce.

Kmečko - delavska gospodarska zadruga

Dobravlje :: p. Sv. Križ, Goriško :: Dobravlje

Priporoča svojo

bogato zalogo izbornih vin.

V Ljubljani ima zalogo v Vodmatu „pri Mraku“. Po
cenah je vprašati v prodajalni Konsumnega društva
za Ljubljano in okolico, Vodmat, Bohoričeva ulica.

Kašelj.

Kdor trpi na kašlju, rabi naj povsod preizkušeno olajševajoče in zelo okusne

Kaiserjeve prsne karamele.

5120 notarsko overovljenih spričeval kaže uspehe pri kašlju, hripavosti, kataru in zažlemanosti.

Paketi po 20 in 40 vin. — Pravi so le z znamko: «Tri jelke». — Zaloga pri

Danielu Pircu, lekarnarju v Idriji.

Anton Bajec

24-9

== umetni in trgovski vrtnar ==
v Ljubljani :: Pod frančo.

Cvetlični saloni izdeluje šopke, vence s trakovi.

Vrtnarija na Karlovski cesti 2.
 : Zunanja naročila točna. :

Ceno češko posteljno perje

5 kg, novega oskubenega K 9.60
 boljše K 12.—, belo, mehko oskubljeno K 18.— do K 24.—, snežno-belo, oskubljeno K 30.— do K 36.— Pošilja franko po povzetju. Zamenja se in vzame se nazaj, če se povrnejo poštni stroški.

Benedikt Sachsel, Lobes 860 pri Plznju, Češko

Dragotin Puc

tapetniški in preprogarski mojster

Ljubljana :: Marije Terezije cesta 16.

Edina

**KOLINSKA
 KAVINA
 PRIMES**

ZNAMKA TOVARNE

je

najokusnejši

in edino

pristni domači izdelek